

Toelichting

Dit is een samenvatting van "Keuzes in Kaart" (KiK), de doorrekeningen door het CPB van acht partijprogramma's. Dit resulteerde in 780 maatregelen. Deze zijn gefilterd op voorstellen die direct of indirect invloed hebben op de koopkracht van gepensioneerden. Daarna bleven er 140 over die zijn gegroepeerd in de volgende rubrieken.

Rubriek	Pagina	Opmerking
Wml (minimumloon) en AOW	2	De hoogte van de AOW is gekoppeld aan het wml-referentieloon, waar de dubbele AHK een rol speelt.
AOW leeftijd	2	Tot 2013 was die 65 jaar en daarna gekoppeld aan de levensverwachting. Vanaf 2024 is die 67 jaar.
Pensioenopbouw (tweede pijler)	3	Voornamelijk inkomensgrenzen tot waar pensioenopbouw verplicht is, dan wel fiscaal gefaciliteerd is.
Fiscalisering AOW	3	Betekent dat AOW gerechtigden ook AOW premie gaan betalen.
Eigenwoningforfait	4	
Hypotheekrenteaftrek	4	Een aantal partijen stelt voor de aftrek in box 1 te beperken.
IB (inkomstenbelasting) box 1	5	Aanpassing van het schijvensysteem, qua grensbedragen dan wel percentages.
IB (inkomstenbelasting) box 3	6	Naast lopende aanpassingen (spartaks e.d.) andere maatregelen om belastingdruk te verhogen.
IB heffingskortingen - algemeen	7	Voornamelijk de algemene heffingskorting en arbeidskorting betreffend.
IB heffingskortingen - ouderen specifiek	8	Betreft ouderenkorting, alleenstaande ouderenkorting en ahk specifiek voor AOW gerechtigden
IB heffingskortingen - verzilverbaar	8	Verzilverbaarheid is belangrijk als de som van de heffingskortingen > de som premie's en belasting.
Huurtoeslag	10	
Zorgtoeslag	10	
Zorgverzekering	11	
Bijstand	12	
Erf- en schenkbelasting	13	

De volgende partijen hebben het verkiezingsprogramma laten doorrekenen: VVD, D66, GL/PvdA, CDA, CU, Volt, JA21, SGP

In de tekst zijn soms gedeeltes rood gekleurd. Dit dient uitsluitend om de leesbaarheid en/of vergelijkbaarheid te verbeteren

De kolomtitel "Budg. effect*" luidde oorspronkelijk "Budgettair effect in 2028 in mld euro".

Dit heeft betrekking op de overheidsbegroting. Een plus heeft dan meestal een negatief effect op de koopkracht van huishoudens (en omgekeerd).

Bron en detailinfo: <https://www.cpb.nl/keuzes-in-kaart-2025-2028>

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Wml en AOW					
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Wml met 5% verhogen	- 0,4	De VVD verhoogt het wettelijk minimumloon (wml) met 5%. Het gemiddeld bruto wml (exclusief vakantiegeld) in 2028 komt uit op 16,72 euro per uur. De huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebonden budget worden hieraan gekoppeld. Dit is een intensivering van 0,4 mld euro.
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Verhogen AOW	- 0,4	De VVD verhoogt de AOW-uitkering met 0,7% . Dit is een intensivering van 0,4 mld euro.
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Wml met 10% verhogen	- 5,6	D66 verhoogt het wettelijk minimumloon (wml) met 10%. Het gemiddeld bruto wml (exclusief vakantiegeld) in 2028 komt uit op 17,50 euro per uur. De uitkeringen van de AOW, de bijstand, de Wajong en de huurtoeslag worden hieraan gekoppeld. Dit is een intensivering van 5,6 mld euro.
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Afbouwen dubbele algemene heffingskorting in AOW	+ 2,3	D66 beperkt de dubbele algemene heffingskorting in het referentieminimumloon voor de AOW tot 1,73 maal de algemene heffingskorting. Dit beperkt de stijging van de AOW-uitkering als gevolg van doorwerking van de verhoging van het wettelijk minimumloon. De maatregel is een ombuiging van 2,3 mld euro.
GL / PvdA	uitgaven	sociale zekerheid	Wml met 13,3% verhogen	- 9,4	GroenLinks-PvdA verhoogt het wettelijk minimumloon (wml) met 13,3%. Het gemiddeld bruto wml (exclusief vakantiegeld) in 2028 komt uit op 18,02 euro per uur. De sociale uitkeringen, de huurtoeslag en het kindgebonden budget worden hieraan gekoppeld. Dit is een intensivering van 9,4 mld euro.
GL / PvdA	uitgaven	sociale zekerheid	Tegemoetkoming AOW-gat Surinaamse Nederlanders	- 0,2	GroenLinks-PvdA intensiveert taakstellend in de tegemoetkoming aan Surinaamse Nederlanders met een AOW-gat met 0,2 mld euro.
GL / PvdA	uitgaven	sociale zekerheid	Verlagen dubbele algemene heffingskorting in AOW	+ 5,4	GroenLinks-PvdA beperkt de dubbele algemene heffingskorting in het referentieminimumloon voor de AOW tot 1,42 maal de algemene heffingskorting. Dit beperkt de stijging van de AOW-uitkering als gevolg van doorwerking van maatregelen in box 1. De maatregel is een ombuiging van 5,4 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Introduceren ouderenvoordeel	- 10,4	GroenLinks-PvdA introduceert een ouderenvoordeel van 4920 euro voor AOW-gerechtigden met een verzamelinkomen tot 25.000 euro. Vanaf dat inkomen wordt het voordeel met 8% afgebouwd. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 10,4 mld euro.
CU	uitgaven	sociale zekerheid	Wml met 10% verhogen	- 6,2	De ChristenUnie verhoogt het wettelijk minimumloon (wml) met 10%. Het gemiddeld bruto wml (exclusief vakantiegeld) in 2028 komt uit op 17,50 euro per uur. De AOW, de bijstand en de Wajong worden hieraan gekoppeld. Dit is een intensivering van 6,2 mld euro.
Volt	uitgaven	sociale zekerheid	Wml met 7% verhogen	0	Volt verhoogt het wettelijk minimumloon (wml) met 7%. Het gemiddeld bruto wml (exclusief vakantiegeld) in 2028 komt door deze verhoging uit op 17,03 euro per uur. De uitkeringen en toeslagen zijn niet gekoppeld aan deze verhoging. Daarom is het budgettaire effect van deze maatregel beperkt.
AOW leeftijd					
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Flexibele AOW-leeftijd: tot vijf jaar later	+ 0,2	De VVD biedt de mogelijkheid om de AOW tot maximaal vijf jaar later actuariael neutraal in te laten gaan. Op korte termijn is er sprake van een ombuiging van 0,2 mld euro, omdat een deel van de AOW-gerechtigden kiest voor latere opname.
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Flexibele AOW-leeftijd: tot drie jaar later	+ 0,2	D66 biedt de mogelijkheid om de AOW tot maximaal drie jaar later actuariael neutraal in te laten gaan. Op korte termijn is er sprake van een ombuiging van 0,2 mld euro, omdat een deel van de AOW-gerechtigden kiest voor latere opname.
CDA	uitgaven	sociale zekerheid	Flexibele AOW-leeftijd: tot drie jaar later	+ 0,2	Het CDA biedt de mogelijkheid om de AOW tot maximaal drie jaar later actuariael neutraal in te laten gaan. Op korte termijn is er sprake van een ombuiging van 0,2 mld euro, omdat een deel van de AOW-gerechtigden kiest voor latere opname.
SGP	uitgaven	sociale zekerheid	Flexibele AOW-leeftijd: tot drie jaar later	+ 0,2	De SGP biedt de mogelijkheid om de AOW tot maximaal drie jaar later actuariael neutraal in te laten gaan. Op korte termijn is sprake van een ombuiging van 0,2 mld euro, omdat een deel van de AOW-gerechtigden kiest voor latere opname.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Pensioenopbouw					
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Verlaging verplichtstelling pensioenopbouw tot 60.000 euro	+ 1,4	De VVD verlaagt de verplichtstelling voor pensioenpremies naar 60.000 euro. Vrijwillig meer opbouwen blijft fiscaal gefaciliteerd tot de aftoppingsgrens. De lagere benutting van premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,4 mld euro. Op lange termijn zijn de pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Mogelijkheid tijdelijk stopzetten betaling pensioenpremies (max. vijf jaar)	+ 0,4	De VVD biedt mensen de mogelijkheid om voor een periode van maximaal vijf jaar geen pensioenpremie te betalen. De lagere aftrek van pensioenpremies leidt tot 0,4 mld euro hogere belastinginkomsten. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen. Op lange termijn zijn de pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Verlaging verplichtstelling pensioenopbouw tot 70.000 euro	+ 1,0	D66 verlaagt de verplichtstelling voor pensioenpremies naar 70.000 euro. Vrijwillig meer opbouwen blijft fiscaal gefaciliteerd tot de aftoppingsgrens. De lagere benutting van premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,0 mld euro. Op lange termijn zijn de pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Aftoppingsgrens pensioenpremie op 80.000 euro	+ 3,3	GroenLinks-PvdA verlaagt de aftoppingsgrens voor pensioenpremies naar 80.000 euro. De beperking van de premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring voor gezinnen van 3,3 mld euro. Op lange termijn zijn de pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Aftoppingsgrens pensioenpremies naar anderhalf keer modaal (66.000 euro)	+ 4,8	De ChristenUnie verlaagt de aftoppingsgrens voor pensioenpremies naar anderhalf keer modaal (66.000 euro). De beperking van de premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring voor gezinnen van 4,8 mld euro. Op lange termijn zijn de pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen omkeerregeling	+ 27,7	Volt schaft de omkeerregeling af voor nieuwe pensioenopbouw. Het afschaffen van de premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring voor gezinnen van 27,7 mld euro. Op lange termijn is de lastenverzwaring aanzienlijk lager, omdat over nieuwe pensioenopbouw geen belasting meer wordt afgedragen in de uitkeringsfase. Voor de overheidsfinanciën betekent dit dat de belastingopbrengsten naar voren worden gehaald. Ook zijn de toekomstige netto-pensioenuitkeringen lager, omdat minder pensioenpremie wordt ingelegd.
SGP	lasten	inkomen en arbeid	Aftoppingsgrens pensioenpremies naar twee keer modaal (88.000 euro)	+ 1,8	De SGP verlaagt de aftoppingsgrens voor pensioenpremies naar twee keer modaal (88.000 euro). De beperking van de premieaftrek leidt tot een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,8 mld euro. Op lange termijn zijn de pensioenuitkeringen lager door een lagere premie-inleg.
Fiscalisering AOW					
CU	lasten	inkomen en arbeid	Fiscaliseren AOW-premie	+ 7,4	De ChristenUnie fiscaliseert de AOW-premie. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 7,4 mld euro.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Eigenwoningforfait					
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen hoogste grens eigenwoningforfait naar 1.000.000 euro	+ 0,2	Het CDA verlaagt de hoogste schijfgrens van het eigenwoningforfait naar 1 mln euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,2 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen eigenwoningforfait	- 1,4	De ChristenUnie verlaagt het percentage eigenwoningforfait tot de gemiddelde WOZ-waarde naar 0%. Daarboven wordt het percentage eigenwoningforfait 0,5%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 1,4 mld euro.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Met twee derde uifaseren eigenwoningforfait	- 2,2	Volt faseert in 2028 het eigenwoningforfait met twee derde uit. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 2,2 mld euro.
Volt	lasten	vermogen en winst	Belasting op verkoopwinst woningen	+ 0,1	Volt voert een belasting in van 10% op de winst bij verkoop van woningen die worden aangekocht in 2025 of later. Woninginvesteringen boven een drempel van 10.000 euro mogen worden afgetrokken van de belastbare winst. Dit is in 2028 een beperkte lastenverzwaring voor gezinnen, bedrijfsleven en buitenland. Structureel kan de totale opbrengst oplopen tot enkele miljarden euro.
Hypotheekrenteaf trek					
D66	lasten	inkomen en arbeid	Voor 40% uifaseren hypotheekrenteaf trek	+ 4,3	D66 faseert de hypotheekrenteaf trek uit. In 2028 is deze voor 40% afgeschaft, dit is een lastenverzwaring van 4,3 mld euro voor gezinnen.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Voor de helft uifaseren hypotheekrenteaf trek	+ 5,5	GroenLinks-PvdA faseert de hypotheekrenteaf trek uit. In 2028 is deze voor de helft afgeschaft, dit is een lastenverzwaring van 5,5 mld euro voor gezinnen.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Voor de helft uifaseren hypotheekrenteaf trek	+ 6,2	De Christenunie faseert in 2028 de hypotheekrenteaf trek voor de helft uit. Dit is een lastenverzwaring van 6,2 mld euro voor gezinnen.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen aftrek geen of een kleine eigenwoningschuld ('Wet Hillen')	+ 0,3	De ChristenUnie schaft de aftrek vanwege geen of een kleine eigenwoningschuld (de 'Wet Hillen') af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,3 mld euro.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Met twee derde uifaseren hypotheekrenteaf trek	+ 8,2	Volt faseert de hypotheekrenteaf trek uit. In 2028 is deze voor twee derde afgeschaft; dit is een lastenverzwaring van 8,2 mld euro voor gezinnen.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Inkomstenbelasting box 1					
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen tarief eerste schijf box 1	- 3,0	De VVD verlaagt het tarief van de eerste schijf in box 1 naar 36,3%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 3,0 mld euro.
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen aangrijpingspunt toptarief box 1	+ 5,4	De VVD beperkt de indexatie van het aangrijpingspunt van het toptarief in box 1. Daarbovenop komt de extra verlaging conform de Miljoenennota 2024. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 5,4 mld euro.
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Minder indexeren aangrijpingspunt tarief tweede schijf voor gepensioneerden	+ 0,3	De VVD beperkt de indexatie van het aangrijpingspunt van de tweede schijf voor gepensioneerden in box 1, conform de Miljoenennota 2024. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,3 mld euro.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen tarief eerste schijf box 1	- 4,9	D66 verlaagt het tarief voor de eerste schijf in box 1 naar 36%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 4,9 mld euro.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Bevriezen aangrijpingspunt hoge tariefschijf box 1	+ 6,7	D66 bevestert het aangrijpingspunt van de hoge tariefschijf in box 1 op het niveau van 2024, dat conform Miljoenennota 2024 beperkt is geïndexeerd. Het verlagen van het aangrijpingspunt van de hoogste tariefschijf is een lastenverzwaring van 6,7 mld euro voor gezinnen.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Introduceren toptariefschijf box 1	+ 0,5	D66 introduceert een toptarief van 55% voor inkomens boven het eindpunt van de afbouw van de arbeidskorting in box 1 (142.000 euro). Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,5 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Premies volksverzekeringen heffen in box 2 en box 3	+ 0,2	GroenLinks-PvdA laat het inkomen in box 2 en 3 meetellen in de grondslag voor de premies volksverzekeringen in de inkomstenbelasting. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,2 mld euro.
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Invoeren vierschijvenstelsel box 1	+ 9,3	Het CDA introduceert een vierschijvenstelsel met een tarief van 34% tot een belastbaar inkomen van 24.094 euro, 40,38% tot 38.139 euro, 46,89% tot 73.159 euro en 54% boven de 73.159 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 9,3 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen tarief eerste schijf box 1 inkomstenbelasting	- 11,0	De ChristenUnie verlaagt het tarief van de eerste schijf in box 1 van de inkomstenbelasting naar 34,5%. Deze schijf loopt tot 40.000 euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 11,0 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Invoeren tweede schijf box 1 inkomstenbelasting	+ 6,3	De ChristenUnie voert een tweede schijf in box 1 van de inkomstenbelasting in met een tarief van 41,9%, van 40.000 euro tot 80.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 6,3 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen toptarief box 1 inkomstenbelasting	+ 0,8	De ChristenUnie verhoogt het toptarief in box 1 van de inkomstenbelasting naar 51,5%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,8 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen aangrijpingspunt toptarief box 1 inkomstenbelasting	+ 0,7	De ChristenUnie verlaagt het aangrijpingspunt van het toptarief in box 1 van de inkomstenbelasting naar 80.000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,7 mld euro.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen premies volks- en werknemersverzekeringen	-169,1	Volt schaft alle premies voor de inkomensafhankelijke bijdrage Zvw, volks- en werknemersverzekeringen af. Dit is een totale lastenverlichting van 169,1 mld euro, waarvan 62,0 mld euro voor bedrijven en 107,0 mld euro voor gezinnen.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Invoeren zevenschijvenstelsel met belastingvrije voet	+ 69,1	Volt voert een zevenschijvenstelsel met belastingvrije voet in met verschillende tarieven voor een alleenstaande (en overige gezinsleden), de meestverdienende partner en de minstverdienende partner. De vormgeving voor een alleenstaande is te zien in onderstaande tabel. ... Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 69,1 mld euro.
JA21	uitgaven	sociale zekerheid	Terugdraaien doorwerking aanpassingen box 1 op AOW	- 8,6	JA21 draait de doorwerking van aanpassingen in box 1 (JA21_101, JA21_102, JA21_103, JA21_114) op de AOW terug. Hiermee wordt het niveau van de AOW-uitkering teruggezet op het niveau van het basispad. Dit is een intensivering van 8,6 mld euro.
JA21	lasten	inkomen en arbeid	Introduceren belastingvrije voet	-125,4	JA21 voert een belastingvrije voet in van 25.000 euro per jaar in box 1 van de inkomstenbelasting. Dit is een lastenverlichting van 125,4 mld euro voor gezinnen.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
JA21	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen tarief eerste schijf box 1 inkomstenbelasting	+ 44,8	JA21 verhoogt het tarief in de eerste schijf van box 1 van de inkomstenbelasting naar 44,9%. Dit is een lastenverzwaring van 44,8 mld euro voor gezinnen.
JA21	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen aangrijpingspunt toptarief box 1 inkomstenbelasting	+ 3,9	JA21 verlaagt het aangrijpingspunt van het toptarief in box 1 van de inkomstenbelasting naar 50.000 euro en verlaagt het tarief naar 49,4%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 3,9 mld euro.
SGP	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen tarief eerste schijf box 1	- 1,7	De SGP verlaagt het tarief van de eerste schijf in box 1 naar 36,64%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 1,7 mld euro.

Inkomstenbelasting box 3					
D66	lasten	vermogen en winst	Belasten werkelijk rendement box 3 o.b.v. vermogensaanwas	+ 2,1	D66 voert ter vervanging van het huidige box 3-stelsel een heffing op werkelijk rendement in box 3 in met een heffingsvrij inkomen van 1000 euro. Dit is een lastenverzwaring van 2,1 mld euro voor gezinnen.
D66	lasten	vermogen en winst	Introduceren vermogensbelasting box 3	+ 1,3	D66 introduceert een vermogensbelasting voor vermogens in box 3 groter dan 1 miljoen euro. Over vermogen tussen 1 miljoen en 2 miljoen euro geldt een tarief van 1%; over vermogens boven 2 miljoen euro geldt een tarief van 2%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,3 mld euro.
D66	lasten	vermogen en winst	Progressief tarief box 3	+ 0,9	D66 introduceert een progressief tarief in box 3, waarbij tot een inkomen uit vermogen van 20.000 euro een tarief van 36% geldt en daarboven een tarief van 40%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,9 mld euro.
D66	lasten	vermogen en winst	Rente op schulden boven 100.000 euro niet verrekenbaar met rendementen in de vermogensaanwasbelasting	+ 0,9	Voor de vermogensaanwasbelasting van D66 (D66_161) geldt dat de rente op schulden boven 100.000 euro niet verrekenbaar is met de rendementen op het vermogen voor de bepaling van de grondslag. Dit is een lastenverzwaring van 0,9 mld euro voor gezinnen.
D66	lasten	vermogen en winst	Schulden boven 100.000 euro niet verrekenbaar met vermogen in de vermogensbelasting	+ 0,1	Voor de vermogensbelasting van D66 (D66_294) geldt dat schulden boven 100.000 euro niet verrekenbaar zijn met het vermogen voor de bepaling van de grondslag. Dit is een lastenverzwaring van 0,1 mld euro voor gezinnen.
GL / PvdA	lasten	vermogen en winst	Introduceren vermogensbelasting box 2 en 3 en ondernemingsvermogen box 1	+ 9,3	GroenLinks-PvdA introduceert een vermogensbelasting over ondernemingsvermogen en vermogen in box 2 en box 3. Voor vermogens in box 2 en ondernemingsvermogen in box 1 geldt vanaf 1 mln euro een tarief van 2%. Voor het vermogen in box 3 geldt tussen 1 mln en 3 mln euro een tarief van 2%, tussen 3 mln en 4 mln euro 3%, tussen 4 mln en 5 mln euro 4% en boven 5 mln euro 5%. De maatregel is een lastenverzwaring van 3,6 mld euro voor gezinnen en 5,7 mld euro voor bedrijven. Structureel brengt deze maatregel minder op, door uitholling van de grondslag.
GL / PvdA	lasten	vermogen en winst	Verhogen tarief box 3 naar 49%	+ 2,9	GroenLinks-PvdA verhoogt het tarief in box 3 naar 49%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 2,9 mld euro.
GL / PvdA	lasten	vermogen en winst	Belasten werkelijk rendement box 3 o.b.v. vermogensaanwas	+ 2,1	GroenLinks-PvdA voert ter vervanging van het huidige box 3-stelsel een heffing op werkelijk rendement in, met een tarief van 49% (zie PAGL_238) en een heffingsvrij inkomen van 1000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 2,1 mld euro.
GL / PvdA	lasten	vermogen en winst	Rente op schulden niet verrekenbaar met rendement in de vermogensaanwasbelasting	+ 1,2	Voor de vermogensaanwasbelasting van GroenLinks-PvdA (PAGL_235) geldt dat de rente op schulden niet meer verrekenbaar is met de rendementen op het vermogen voor de bepaling van de grondslag. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,2 mld euro.
CDA	lasten	vermogen en winst	Belasten werkelijk rendement box 3 o.b.v. vermogensaanwas	+ 0,8	Het CDA voert ter vervanging van het huidige box 3-stelsel een heffing op werkelijk rendement in box 3 in met een heffingsvrij inkomen van 1000 euro, een tarief van 37%, een forfaitair rendement voor eerste woning voor eigen gebruik van 4% en een verliesdrempel van 500 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,8 mld euro.
CU	lasten	vermogen en winst	Introduceren vermogensbelasting box 1, 2 en 3	+ 4,2	De ChristenUnie voert een vermogensbelasting in van 1% voor vermogens in box 1, box 2 en box 3 met een belastingvrij vermogen van 1 mln euro. Dit is een lastenverzwaring van 1,6 mld euro voor gezinnen en van 2,6 mld euro voor bedrijven.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
CU	lasten	vermogen en winst	Belasten werkelijk rendement box 3 o.b.v. vermogensaanwas	+ 0,4	De ChristenUnie voert ter vervanging van het huidige box 3-stelsel een heffing op werkelijk rendement in box 3 in met een heffingsvrij inkomen van 1000 euro, een tarief van 35%, een forfaitair rendement voor eerste woning voor eigen gebruik van 4% en een verliesdrempel van 1000 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,4 mld euro.
Volt	lasten	vermogen en winst	Introduceren vermogensbelasting box 3	+ 0,8	Volt introduceert een vermogensbelasting, voor vermogens in box 3 hoger dan 1 miljoen euro. Over vermogen tussen de 1 en 2 miljoen euro geldt een tarief van 1%; over vermogen boven 2 miljoen euro geldt een tarief van 2%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,8 mld euro.
Volt	lasten	vermogen en winst	Belasten werkelijk rendement box 3 o.b.v. vermogensaanwas	+ 0,4	Volt voert ter vervanging van het huidige box 3-stelsel een heffing op werkelijk rendement in box 3 in met een heffingsvrij inkomen van 1000 euro, een tarief van 34%, een forfaitair rendement voor eerste woning voor eigen gebruik van 5% en een verliesdrempel van 500 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,4 mld euro.
IB heffingskortingen - algemeen					
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen arbeidskorting	- 6,0	De VVD verhoogt de arbeidskorting op het tweede en derde knikpunt met 865 euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 6,0 mld euro.
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen algemene heffingskorting	- 0,5	De partij verhoogt de algemene heffingskorting met 65 euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,5 mld euro.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen arbeidskorting	- 3,9	D66 verhoogt de arbeidskorting met 490 euro. Dit is een lastenverlichting van 3,9 mld euro voor gezinnen.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Aftrekposten omzetten in heffingskortingen	+ 1,4	D66 zet aftrekposten die tegen het basistarief afgetrokken kunnen worden (zoals de investeringsaftrek en de aftrek van studiekosten) om in heffingskortingen, waardoor de effectieve aftrekbaarheid gelijk is aan het basistarief. Dit is een lastenverzwaring van 1,2 mld euro voor bedrijven en een lastenverzwaring van 0,2 mld euro voor gezinnen.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen algemene heffingskorting	- 28,9	GroenLinks-PvdA verhoogt de algemene heffingskorting met 3602 euro. Het inkomen waarbij de afbouw van de algemene heffingskorting start wordt verhoogd naar 25.000 euro en het afbouwpercentage wordt verhoogd naar 9%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 28,9 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen en steiler afbouwen arbeidskorting	+ 4,9	GroenLinks-PvdA verlaagt de arbeidskorting met 225 euro bij het eerste en tweede knikpunt en met 676 euro bij het derde knikpunt. Daarnaast wordt het afbouwpercentage verhoogd naar 8%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 4,9 mld euro.
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen afbouw algemene heffingskorting	- 13,6	Het CDA laat de algemene heffingskorting niet meer afbouwen, waardoor het niveau niet meer inkomensafhankelijk is. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 13,6 mld euro.
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen afbouw arbeidskorting	- 7,6	Het CDA laat de arbeidskorting niet meer afbouwen, waardoor het niveau vanaf het maximum niet meer inkomensafhankelijk is. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 7,6 mld euro.
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Introduceren overdraagbaarheid van 25% voor algemene heffingskorting	- 0,3	Het CDA maakt de algemene heffingskorting voor 25% overdraagbaar naar de minstverdienende partner. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,3 mld euro.
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen arbeidskorting	+ 4,4	Het CDA verlaagt de arbeidskorting tot 868 euro op het eerste knikpunt, 4514 euro op het tweede knikpunt en 4952 euro op het maximum. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 4,4 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen arbeidskorting	+ 35,4	De ChristenUnie schaft de arbeidskorting af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 35,4 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen algemene heffingskorting (incl. doorwerking bijstand en AOW)	+ 34,2	De ChristenUnie schaft de algemene heffingskorting af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 34,2 mld euro.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen heffingskortingen	+ 78,4	Volt schaft de algemene heffingskorting, arbeidskorting, inkomensafhankelijke combinatiekorting, ouderenkorting, alleenstaandouderenkorting en de heffingskorting voor groene beleggingen af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 78,4 mld euro.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen aftrekposten inkomstenbelasting	+ 4,6	Volt schaft een groot deel van de aftrekposten in de inkomstenbelasting af. Het betreft onder meer de zelfstandigenaftrek, mkb-winstvrijstelling en persoonsgebonden aftrek. Dit is een lastenverzwaring van 1,0 mld euro voor gezinnen en van 3,5 mld euro voor bedrijven.
JA21	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen arbeidskorting	+ 35,4	JA21 schaft de arbeidskorting af. Dit is een lastenverzwaring van 35,4 mld euro voor gezinnen.
JA21	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen algemene heffingskorting (incl. doorwerking bijstand en AOW)	+ 35,3	JA21 schaft de algemene heffingskorting af. Dit is een lastenverzwaring van 35,3 mld euro voor gezinnen.
SGP	lasten	inkomen en arbeid	Introductie draagkrachtkorting	- 27,1	De SGP introduceert een draagkrachtkorting voor huishoudens. De draagkrachtkorting bedraagt 6200 euro voor paren en 4340 euro voor alleenstaanden. De draagkrachtkorting wordt op basis van het huishoudinkomen afgebouwd met 8,04% tussen 62.800 en 100.000 euro. Voor gepensioneerden is de draagkrachtkorting 2500 euro per paar en 1750 euro voor alleenstaanden en is de afbouw 3,0%. Personen met een bijstandsuitkering hebben geen recht op de draagkrachtkorting. Dit is een lastenverlichting van 27,1 mld euro voor gezinnen.
SGP	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen algemene heffingskorting, zonder doorwerking bijstand en AOW	+ 26,1	De SGP schaft de algemene heffingskorting af zonder doorwerking in de hoogte van de bijstands- en de AOW-uitkering. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 26,1 mld euro.
IB heffingskortingen - ouderen specifiek					
VVD	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen ouderenkorting	- 0,4	De VVD verhoogt de ouderenkorting met 198 euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,4 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen ouderenkorting	+ 5,4	GroenLinks-PvdA schaft de ouderenkorting af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 5,4 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen alleenstaandouderenkorting	+ 0,3	GroenLinks-PvdA verlaagt de alleenstaandouderenkorting met 180 euro. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,3 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen algemene heffingskorting voor AOW-gerechtigden	+ 5,2	GroenLinks-PvdA schaft de algemene heffingskorting af voor AOW-gerechtigden. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 5,2 mld euro.
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen afbouwpercentage ouderenkorting	- 0,5	Het CDA verlaagt het afbouwpercentage van de ouderenkorting naar 3%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 0,5 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen ouderenkorting	- 3,5	De ChristenUnie verhoogt de ouderenkorting met 1200 euro. Het afbouwpad begint bij een inkomen van 40.000 euro en bouwt met 10% af tot nul euro bij een inkomen van 52.000 euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 3,5 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen alleenstaandouderenkorting	+ 0,8	De ChristenUnie schaft de alleenstaandouderenkorting af. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,8 mld euro.
JA21	uitgaven	sociale zekerheid	Verdubbelen huishoudtoelage voor AOW'ers	- 1,2	JA21 verdubbelt de huishoudtoelage (JA21_112) voor AOW'ers naar 1920 euro per jaar. Dit is een intensivering van 1,2 mld euro.
JA21	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen ouderenkorting	+ 6,5	JA21 schaft de ouderenkorting af. Dit is een lastenverzwaring van 6,5 mld euro voor gezinnen.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
IB heffingskortingen = verzilvrbaar					
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Introduceren verzilverbare heffingskorting	- 3,1	D66 voert een verzilverbare heffingskorting in van 1450 euro per volwassene per jaar. Dit is een intensivering van 3,1 mld euro. Het gaat hier om het deel van de heffingskorting dat na verrekening leidt tot uitkering.
D66	lasten	inkomen en arbeid	Introduceren verzilverbare heffingskorting	- 14,1	D66 voert een verzilverbare heffingskorting in. De heffingskorting bedraagt 1450 euro per volwassene per jaar. Dit is een lastenverlichting van 14,1 mld euro voor gezinnen. Het gaat hier om het deel van de heffingskorting dat via de belasting wordt verrekend.
CU	uitgaven	sociale zekerheid	Invoeren verzilverbare basiskorting	- 7,0	De ChristenUnie voert een verzilverbare basiskorting in. De basiskorting bedraagt 4800 euro voor een alleenstaande. Per extra volwassene in het huishouden komt er 2400 euro bij en per kind 4000 euro. Dit is een intensivering van 7,0 mld euro. Het betreft hierbij het deel van de basiskorting dat na verrekening leidt tot uitkering.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Invoeren verzilverbare basiskorting	- 69,4	De ChristenUnie voert een verzilverbare basiskorting in. De basiskorting bedraagt 4800 euro voor een alleenstaande. Per extra volwassene in het huishouden komt er 2400 euro bij en per kind 4000 euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 69,4 mld euro. Het betreft hierbij het deel van de basiskorting dat via de belasting wordt verrekend.
Volt	uitgaven	sociale zekerheid	Introduceren inkomensonafhankelijke huishoudtoelage	- 59,6	Volt voert een inkomensonafhankelijke huishoudtoelage in. Ieder huishouden ontvangt 3300 euro plus 1300 euro per volwassene, 3000 euro per kind en een extra bedrag van 3800 euro voor een alleenstaande ouder. Studentenuishoudens zijn uitgezonderd vanwege het ontvangen van de uitwonende studiebeurs. Dit is een intensivering van 59,6 mld euro.
JA21	uitgaven	sociale zekerheid	Introduceren inkomensonafhankelijke huishoudtoelage	- 19,3	JA21 voert een inkomensonafhankelijke huishoudtoelage in. De huishoudtoelage bestaat uit 960 euro per volwassene (behalve voor uitkeringsgerechtigden, zij ontvangen 600 euro per volwassene), 5800 euro per kind in eenoudergezinnen en 2900 euro per kind in meeroudergezinnen. Deze bedragen gelden bij WOZ-waardes tot 150.000 euro en bouwen lineair af naar nul euro bij een WOZ-waarde van 300.000 euro. Huishoudens ontvangen deze toelage alleen als het vermogen kleiner is dan de helft van het maximale vermogen voor het kindgebonden budget. Daarnaast ontvangen huishoudens 1500 euro per kind onafhankelijk van de WOZ-waarde en het vermogen. Dit is een intensivering van 19,3 mld euro.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Huurtoeslag					
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Verhogen huurtoeslag	- 1,0	De VVD verhoogt de huurtoeslag met 416 euro per jaar, conform de Miljoenennota 2024. Daar bovenop verhoogt de VVD de huurtoeslag met 162 euro per jaar. In totaal is dit een intensivering van 1,0 mld in maatregel 107_a.
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Doorwerking bevrozen huren op huurtoeslag	- 0,6	De VVD bevriest de huren van sociale huurwoningen (corporatiewoningen en private huurwoningen onder de oude liberalisatiegrens). Als gevolg van de lagere huren hebben meer huishoudens, recht op huurtoeslag. Dit is een intensivering van 0,6 mld euro.
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Bevrozen grenzen huurtoeslag	+ 1,2	De VVD bevriest de grenzen van de huurtoeslag (kwaliteitskortingsgrens en aftoppingsgrenzen). Dit is een ombuiging van 1,2 mld euro.
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Verhogen huurtoeslag	- 0,7	D66 verhoogt de huurtoeslag met 416 euro, conform de Miljoenennota 2024. Dit is een intensivering van 0,7 mld euro.
GL / PvdA	uitgaven	sociale zekerheid	Huurtoeslag verhogen	- 2,0	GroenLinks-PvdA verhoogt de huurtoeslag met 1125 euro per jaar. Dit is een intensivering van 2,0 mld euro.
CU	uitgaven	sociale zekerheid	Vervangen huurtoeslag door huursubsidie	- 1,0	De ChristenUnie vervangt de huurtoeslag door een huursubsidie op basis van het inkomen in jaar t-2. Daarnaast verhoogt de ChristenUnie het maximumbedrag met als gevolg een intensivering van 0,8 mld euro en maakt de ChristenUnie het afbouwpad vlakker met als gevolg een intensivering van 0,2 mld euro. Dit is gezamenlijk een intensivering van 1,0 mld euro.
Volt	uitgaven	sociale zekerheid	Afschaffing huurtoeslag	+ 5,1	Volt schaft de huurtoeslag af. Dit is een ombuiging van 5,1 mld euro.
JA21	uitgaven	sociale zekerheid	Inkomensonafhankelijke huurtoelage	- 0,6	JA21 vormt de huurtoeslag om tot een inkomensonafhankelijke huurtoelage. Het maximumbedrag blijft gelijk en ook de verschillen tussen alleenstaanden en paren, en tussen mensen boven en onder de AOW-gerechtigde leeftijd blijven in stand. De huurtoelage bouwt lineair af naar nul euro van een maandhuur van 808 euro per maand tot 1300 euro per maand. Daarnaast bouwt de huurtoelage lineair af naar nul euro van een WOZ-waarde van 150.000 euro tot 250.000 euro voor huishoudens met één volwassene en van 250.000 euro tot 350.000 euro voor huishoudens met meerdere volwassenen. De huidige vermogensgrenzen van de huurtoeslag blijven gelden. Dit is een intensivering van 0,6 mld euro.
Zorgtoeslag e.d.					
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Harmoniseren vermogensgrenzen	+ 0,9	De VVD verlaagt de vermogensgrenzen voor de zorgtoeslag en het kindgebonden budget naar het niveau van de vermogensgrens voor de huurtoeslag. Dit is een ombuiging van 0,9 mld euro.
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Bevrozen eigen risico, effect op zorgtoeslag	+ 0,2	De VVD bevriest het eigen risico op een hoogte van 385 euro. Hierdoor daalt de zorgtoeslag. Dit is een ombuiging van 0,2 mld euro.
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Afschaffen zorgtoeslag	+ 7,3	D66 schaft de zorgtoeslag af. Dit is een ombuiging van 7,3 mld euro.
D66	uitgaven	zorg	Vermogen zwaarder laten meetellen bij eigen bijdrage Wlz	+ 0,6	D66 verhoogt de eigen bijdrage in de Wlz door de overwaarde van de eigen woning en box 2 toe te voegen aan de grondslag van de vermogensinkomensbijtelling. Per saldo is dit een ombuiging van 0,6 mld euro.
D66	uitgaven	zorg	Generieke korting Wlz	+ 0,4	D66 buigt taakstellend 0,4 mld euro om op de Wlz-uitgaven aan ouderenzorg en geestelijke gezondheidszorg.
GL / PvdA	uitgaven	sociale zekerheid	Afschaffen zorgtoeslag	+ 7,3	GroenLinks-PvdA schaft de zorgtoeslag af. Dit is een ombuiging van 7,3 mld.
CDA	uitgaven	sociale zekerheid	Verlagen vermogensgrenzen zorgtoeslag en kindgebonden budget naar niveau huurtoeslag + grondslag toeslagen uitbreiden met box 2-vermogen	+ 0,8	Het CDA verlaagt de vermogensgrenzen voor de zorgtoeslag en het kindgebonden budget naar het niveau van de vermogensgrens voor de huurtoeslag en neemt box 2-vermogen mee in de vermogenstoets van toeslagen. Dit is een ombuiging van 0,8 mld euro.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Fiscaliseren Wlz-premie	0	Het CDA heft de Wlz-premie in alle vier de schijven van box 1 en stelt het premietarief zo vast dat langdurige zorg volledig met premieopbrengsten gedekt wordt. Het premietarief daalt van 9,65% naar 6,58%. De maatregel is budgetneutraal vormgegeven, doordat de totale schijffarieven in box 1 (inclusief premies volksverzekeringen) gelijk blijven.
CU	uitgaven	sociale zekerheid	Afschaffen zorgtoeslag	+ 7,3	De ChristenUnie schaft de zorgtoeslag af. Dit is een ombuiging van 7,3 mld euro.
Volt	uitgaven	sociale zekerheid	Afschaffing zorgtoeslag	+ 7,3	Volt schaft de zorgtoeslag af. Dit is een ombuiging van 7,3 mld euro.
JA21	uitgaven	sociale zekerheid	Afschaffen zorgtoeslag	+ 7,3	JA21 schaft de zorgtoeslag af. Dit is een ombuiging van 7,3 mld euro.
Zorgverzekering					
VVD	uitgaven	zorg	Bevriezen verplicht eigen risico in de Zvw op 385 euro	- 0,8	De VVD bevriest de hoogte van het verplichte eigen risico in de Zvw, dit blijft 385 euro. Dit is een intensivering van 0,8 mld euro.
VVD	uitgaven	zorg	Sluiten automatische uitbreiding basispakket	+ 0,3	De VVD bevriest de inhoud van het door de Zvw-basisverzekering verzekerde pakket, zodat deze niet langer automatisch meegroeit met de stand van de wetenschap en praktijk. Netto is het een ombuiging van 0,3 mld euro in 2028. Wanneer nieuwe behandelingen of behandelmethoden na een actief politiek besluit worden toegevoegd aan het verzekerde pakket, zal deze ombuiging lager uitvallen. Een deel van de mensen zal deze nieuwe zorg alsnog zelf inkopen; met deze maatregel stijgen daarom de private zorguitgaven.
D66	uitgaven	zorg	Bevriezen verplicht eigen risico in de Zvw op 385 euro	- 0,8	D66 bevriest de hoogte van het verplichte eigen risico in de Zvw, dit blijft 385 euro. Dit is een intensivering van 0,8 mld euro.
D66	uitgaven	zorg	Inkomensafhankelijke eigen bijdrage wijkverpleging van gemiddeld 5 euro per uur	+ 0,6	D66 introduceert een eigen bijdrage voor wijkverpleegkundige zorg in de Zvw voor volwassenen. Deze eigen bijdrage is inkomensafhankelijk en bedraagt gemiddeld vijf euro per uur. De maatregel leidt tot een ombuiging van 1,2 mld euro in de Zvw en 0,3 mld euro in de Wmo. Daarnaast is er een intensivering van 1,0 mld euro in de Wlz, omdat door de eigen bijdrage voor wijkverpleegkundige zorg het gebruik van Wlz-zorg zal toenemen. Per saldo leidt de maatregel tot een ombuiging van 0,6 mld euro.
GL / PvdA	uitgaven	zorg	Verlagen verplicht eigen risico in de Zvw met 100 euro, afschaffen vrijwillig eigen risico, terugdraaien maximeren eigen bijdrage	- 2,6	GroenLinks-PvdA verlaagt de hoogte van het verplichte eigen risico in de Zvw naar 285 euro en schaft het vrijwillig eigen risico in de Zvw af. Daarnaast draait GroenLinks-PvdA de maximale eigen bijdrage van 150 euro per behandeling in de medisch-specialistische zorg terug. In totaal is het bevriezen van het verplichte eigen risico, het afschaffen van het vrijwillig eigen risico en terugdraaien van het maximeren van de eigen bijdrage per behandeling een intensivering van 2,6 mld euro.
GL / PvdA	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen nominale zorgpremie	- 11,1	De partij verlaagt de nominale zorgpremie naar 100 euro per maand. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 11,1 mld euro.
CDA	uitgaven	sociale zekerheid	Verlaging nominale premie, effect zorgtoeslag	+ 1,0	Het CDA verlaagt de nominale zorgverzekeringspremie met 10% en compenseert deze maatregel budgetneutraal met een verhoging van de IAB in de Zvw (CDA_195). De verlaging van de nominale premie zorgt voor een verlaging van de zorgtoeslag. Dit is een ombuiging van 1,0 mld euro.
CDA	uitgaven	sociale zekerheid	Handhaven eigen risico op 385 euro, effect op zorgtoeslag	+ 0,2	Het CDA bevriest het eigen risico op een niveau van 385 euro. Daardoor daalt de hoogte van de zorgtoeslag. Dit is een ombuiging van 0,2 mld euro.
CDA	uitgaven	zorg	Bevriezen verplicht eigen risico in de Zvw op 385 euro	- 0,8	Het CDA bevriest de hoogte van het verplichte eigen risico in de Zvw, dit blijft 385 euro. Dit is een intensivering van 0,8 mld euro.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
CDA	lasten	inkomen en arbeid	Verhoging maximumpremiegrens IAB en verschuiving van de nominale premie naar het IAB-tarief (Zvw)	0	Het CDA verhoogt de maximumpremiegrens voor de inkomensafhankelijke bijdrage (IAB) in de Zorgverzekeringswet (Zvw) naar 200.000 euro en compenseert dit met een lagere IAB-premie. Daarnaast verlaagt CDA de nominale zorgpremie met 10% en compenseert dit met een hogere IAB-premie. De maatregel is budgetneutraal maar betekent een verschuiving van lasten van gezinnen naar bedrijven van 2,1 mld euro. Omdat het CDA de collectieve middelen in de Zvw aanpast zonder de private verzekeringsmarkt te wijzigen, bestaat het risico dat de Europese Commissie dit zal beoordelen als staatssteun.
CU	uitgaven	zorg	Bevriezen verplicht eigen risico in de Zvw op 385 euro	- 0,8	De ChristenUnie bevriest de hoogte van het verplichte eigen risico in de Zvw, dit blijft 385 euro. Dit is een intensivering van 0,8 mld euro.
CU	uitgaven	zorg	Inkomensafhankelijke eigen bijdrage wijkverpleging van gemiddeld 5 euro per uur	+ 0,6	De ChristenUnie introduceert een eigen bijdrage voor wijkverpleegkundige zorg in de Zvw voor volwassenen. Deze eigen bijdrage is inkomensafhankelijk en bedraagt gemiddeld vijf euro per uur. De maatregel leidt tot een ombuiging van 1,2 mld euro in de Zvw en 0,3 mld euro in de Wmo. Daarnaast is er een intensivering van 1,0 mld euro in de Wlz, omdat door de eigen bijdrage de vraag naar Wlz-zorg zal toenemen. Per saldo leidt de maatregel tot een ombuiging van 0,6 mld euro.
CU	lasten	inkomen en arbeid	Afschaffen maximumpremiegrens IAB en verschuiving van de nominale premie naar het IAB-tarief (Zvw)	0	De ChristenUnie schaft de maximumpremiegrens voor de inkomensafhankelijke bijdrage (IAB) in de Zorgverzekeringswet (Zvw) af en compenseert dit met een lagere IAB-premie. Daarnaast verlaagt ChristenUnie de nominale zorgpremie naar 600 euro per jaar en compenseert dit met een hogere IAB-premie. De maatregel is budgetneutraal maar betekent een verschuiving van lasten van gezinnen naar bedrijven van 11,8 mld euro. Omdat de ChristenUnie de collectieve middelen in de Zvw aanpast zonder de private verzekeringsmarkt te wijzigen, bestaat het risico dat de Europese Commissie dit zal beoordelen als staatssteun.
Volt	lasten	inkomen en arbeid	Verhogen vereveningsbijdrage zorgverzekeraars	- 29,6	Volt verlaagt de nominale zorgverzekeringspremie naar gemiddeld nul euro. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 29,6 mld euro. Omdat Volt ernaar streeft de nominale premies te verlagen naar gemiddeld nul euro zonder de private verzekeringsmarkt te wijzigen, bestaat het risico dat de Europese Commissie dit zal beoordelen als staatssteun.

Bijstand					
VVD	uitgaven	sociale zekerheid	Dubbele AHK bijstand	- 0,2	De VVD verhoogt de bijstand conform de Miljoenennota 2024. Dit is een intensivering van 0,2 mld euro.
D66	uitgaven	sociale zekerheid	Beperken afbouw dubbele AHK in de bijstand	- 0,6	D66 beperkt de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting in het referentieminimumloon voor de bijstand tot 40%. Dit leidt tot hogere bijstandsuitkeringen en is een intensivering van 0,6 mld euro.
JA21	uitgaven	sociale zekerheid	Verlagen uitkeringen	+ 5,9	JA21 verlaagt de uitkeringen (behalve bijstand en AOW) met 20%. Dit is een ombuiging van 5,9 mld euro.
SGP	uitgaven	sociale zekerheid	Verhogen bijstandsuitkering	- 0,2	De SGP verhoogt de bijstand door de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting deels terug te draaien. Dit is een intensivering van 0,2 mld euro.

Partij	Basis-type	Functie / Categorie	Titel	Budg. Effect*	Detailomschrijving
Erf- en schenkbelasting					
D66	lasten	inkomen en arbeid	Verlagen aangrijpingspunt tweede schijf voor gepensioneerden box 1	+ 0,3	D66 beperkt de indexatie van het aangrijpingspunt van de tweede schijf voor gepensioneerden in box 1, conform de Miljoenennota 2024. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,3 mld euro.
D66	lasten	vermogen en winst	Aanpassen tarieven en vrijstellingen erf- en schenkbelasting	+ 1,9	D66 verhoogt de vrijstellingen in de erfbelasting en maakt de tarieven in de erf- en schenkbelasting onafhankelijk van de relatie tot de schenker of erflater. D66 stelt deze tarieven op 30% in de eerste schijf en 40% daarboven. Per saldo is dit een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,9 mld euro.
GL / PvdA	lasten	vermogen en winst	Uniformeren en aanpassen tarieven en vrijstellingen erf- en schenkbelasting	+ 1,8	GroenLinks-PvdA verhoogt de vrijstellingen in de erfbelasting en maakt de tarieven in de erf- en schenkbelasting onafhankelijk van de relatie van de ontvanger met de schenker of erflater. Onder de 100.000 euro wordt het tarief 25%, tussen de 100.000 en 200.000 euro wordt het tarief 35%, en boven de 200.000 euro wordt het tarief 45%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,8 mld euro.
CDA	lasten	vermogen en winst	Aanpassing tarieven erf- en schenkbelasting	+ 0,6	Het CDA voert een derde schijf in de erf- en schenkbelasting in voor verkrijgingen boven de 500.000 euro. Het tarief in deze schijf ligt 10%-punt hoger dan in de tweede schijf. Daarnaast voert het CDA in dat in de schenkbelasting slechts eenmalig gebruik kan worden gemaakt van de ruimte binnen de eerste en tweede schijf. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 0,6 mld euro. Deze maatregel kent uitvoeringstechnische risico's omdat giften moeten worden bijgehouden over de levensloop.
CU	lasten	vermogen en winst	Verhogen erf- en schenkbelasting	+ 1,0	De ChristenUnie schaft de schijven in de erf- en schenkbelasting af. Hiervoor in de plaats komt een uniform tarief van 20% voor de categorie partners en (pleeg/stief)kinderen en een tarief van 40% voor de overige categorieën. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 1,0 mld euro.
Volt	lasten	vermogen en winst	Aanpassing tarieven erf- en schenkbelasting	+ 3,3	Volt maakt de tarieven van de erf- en schenkbelasting onafhankelijk van de relatie van de ontvanger met de schenker of erflater; de partnervrijstelling blijft wel behouden. De erfbelasting krijgt een vrijstelling tot 10.000 euro. Van 10.000 tot 150.000 euro geldt een tarief van 30%, daarboven geldt een tarief van 40%. Dit is een lastenverzwaring voor gezinnen van 3,3 mld euro.
JA21	lasten	vermogen en winst	Aanpassen tarieven en vrijstellingen erf- en schenkbelasting	- 2,5	JA21 voert een belastingvrije voet in de erf- en schenkbelasting in van 1 mln euro cumulatief over de levensloop. Daarboven is het tarief 10%. Dit is een lastenverlichting voor gezinnen van 2,5 mld euro. Deze maatregel kent uitvoeringstechnische risico's omdat giften moeten worden bijgehouden over de levensloop.